Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

Eduskunnan talousvaliokunnalle
TaV@eduskunta.fi

Muistio 1 (3)

4.11.2025

Viite: Talousvaliokunta keskiviikko 05.11.2025 klo 11.10 / E 66/2025 vp / Asiantuntijapyyntö 20.10.2025

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntijalausunto EU:n varastointistrategiasta

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Kannatamme perusmuistiosta ilmenevää ehdotusta Suomen kannaksi EU:n varastointistrategiaesityksestä. Kuten perusmuistiossakin on todettu, strategiassa ei avata yksittäisten ehdotusten tarkempia yksityiskohtia, joten niihin voimme ottaa kantaa tarkemmin vasta, kun komissio on antanut ehdotuksensa.

Yleistä

Kooltaan pienelle sekä viennistä ja tuonnista riippuvaiselle maalle, kuten Suomelle on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan siihen, että materiaalisen varautumisen kysymyksiin varaudutaan strategisesti ja riskiperusteisesti. Ne pitävät sisällään myös vaatimuksen pitkäjänteisestä kehittämisestä, jossa katsotaan riittävän kauas tulevaisuuteen ja tunnistetaan haavoittuvuudet ja kehittämistarpeet. Suomelle on tärkeää myös se, että huoltovarmuuteen liittyvissä hankinnoissa pyritään hyödyntämään yksittäistä maata suurempaa hankintakapasiteettia paremman saatavuuden ja hinnan saavuttamiseksi, ja että myös varastoinnissa kyettäisiin toimimaan yhdessä ja jakamaan toimijoiden välillä varastoinnin aiheuttamaa taakkaa.

Koska Suomi on useimpia EU-jäsenmaita edistyksellisemmin hoitanut varautumistaan, on kuitenkin erittäin tärkeää, että EU-tason varastointiratkaisuilla ei heikennetä kansallista varmuus-, velvoite- ja turvavarastointijärjestelmäämme. Toimintamallimme on osoittanut toimivuutensa ja sitä on syytä kehittää edelleen, mitä myös osaltaan parhaillaan eduskunnan valiokuntakäsittelyssä oleva huoltovarmuuslainsäädäntömme uudistamisesityskin koskee. Jäsenvaltioiden tulee jatkossakin ensisijaisesti itse vastata omasta varautumisestaan, ml. materiaalinen varautuminen. Se, että muut EU-jäsenmaat panostaisivat omaan kansalliseen varautumiseensa Suomen tavoin, tukee koko unionin varautumista ja täydentää näin myös Suomen kansallista varautumista. Tässä suhteessa näemme, että mm. esitetty varastointiverkoston perustaminen

on tärkeä askel, joka mahdollistaa hyvien käytäntöjen jakamisen jäsenmaiden välillä.

Tästä syystä Suomen tulee mielestämme suhtautua EU:n varastointistrategiaan sillä ajatuksella, miten siinä esitettyä voidaan hyödyntää paitsi koko EU:n hyväksi, erityisesti omaa järjestelmäämme täydentävänä.

Yksityiskohtaisemmat huomiot
Olemme samaa mieltä perusmuistiossa esitetyistä yksityiskohtaisemmista huomioista, joista seuraavassa joitakin tarkentavia huomioita:

- Materiaalisen varautumisen painopisteen tulee olla ensisijaisesti unionin ulkoisiin riippuvuuksiin vastaamisessa. Näemme kuitenkin myös EU:n sisällä tarpeen kartoittaa yhteistyössä tarkemmin eri kriittisten tarvikkeiden valmistajia ja niiden tuotannon skaalautumispotentiaalia kapeikkojen tunnistamiseksi ja yhteisten ratkaisujen luomiseksi niihin. Tähän liittyen on hyvä tunnistaa ja muistaa myös asiaan liittyvä liiketoiminnallinen kasvupotentiaali, myös Suomen oman teollisuuden ja palvelutuotannon kannalta.

- Koska toiminnan pitää olla riskiperusteista, on tärkeää, että materiaalisen varastoinnin tarpeet ovat yhtenä osa-alueena mukana kaikissa soveltuvissa EU-lainsäädäntöön perustuvissa riskiarvioissa (mm. CER- ja NIS2-direktiiveissä tarkoitetut riskiarviot). Materiaalista varautumista ei tule nähdä täysin irrallisena varautumisen osa-alueena, vaan elimellisenä osana kaikkea varautumista.

- On tärkeää, että varastohankinnat ja varastoitujen artikkeleiden kierrätys eivät haittaa normaalia markkinoiden toimintaa.

- Kestävien ratkaisujen luominen EU:n toimesta varastoitavien materiaalien kiertoon ja kierrätykseen on Suomelle pienenä markkinana erityisen tärkeää. Joidenkin artikkeleiden varastointimäärät vastaavat normaaliaikojen useamman vuoden kulutusta ja on selvää, että tällaisten isojen materiaalimäärien myyminen pienelle markkinalle materiaalin elinkaaren loppuvaiheessa on usein erittäin haasteellista tai jopa lähes mahdotonta markkinoiden toimintaa haittaamatta, eikä kaikille artikkeleille edes ole jälkimarkkinaa.

- Korostamme perusmuistion tavoin harjoittelun merkitystä erityisesti varastojen käyttöönoton osalta. Huomioiden Suomen logistisen sijainnin ja Itämeri-riippuvuutemme meille on erityisen tärkeää varmistua siitä, että yhteisvarastojen sijainnit ja niistä Suomeen tulevat logistiset ketjut toimivat kaikissa tilanteissa.

- Yhteisvarastoinnin osalta on keskeistä myös varmistaa, että varastoinnin taakanjako ja varastojen käyttöönoton jakoperiaatteet ovat oikeudenmukaiset ja sovittuun voidaan näiltä osin luottaa.

- Materiaalinen varautuminen ja varastointistrategia termeinä saattavat kaventaa näkökulmaa tarpeettomasti. Raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastoinnin lisäksi on tärkeää kehittää ratkaisuja myös erilaisten huoltovarmuudellisten kapasiteettien hankintaan ja jakamiseen tarpeessa oleville jäsenvaltioille ja niiden toimijoille. Yksi esimerkki tästä ovat merenalaisen kriittisen infrastruktuurin korjauskapasiteetit, mm. korjausalukset ja niiden välineistö, joihin liittyen EU:ssa onkin jo tehty aloitteita.

- Siviili- ja sotilasviranomaisten yhteistyön parantaminen on kannatettavaa. Huomioiden kansainvälisen turvallisuustilanteen synnyttämät uhkakuvat, pidämme tärkeänä, että yhteistyössä pyritään löytämään ja pitämään tasapaino varautua kaikenlaisiin riskiskenaarioihin, ei vain sotilaallisiin. Eri osapuolten toisiaan täydentävä rooli tulee tässäkin esiin.

- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen materiaalisen varautumisen kysymyksissä ei ole vain tärkeää ja kannatettavaa, vaan yksinkertaisesti välttämättömyys. Suomi on tässä erinomainen esimerkki muille jäsenmaille ja EU:lle. EU:n nykyistä parempaan omavaraisuuteen ja suvereniteetin kehittämiseen materiaalisen varautumisen kysymyksissä ei käytännössä ole mahdollista päästä ilman jatkuvaa vuoropuhelua markkinatoimijoiden kanssa. Tunnistettuihin tuotannollisiin kapeikkoihin voidaan parhaiten vastata yksityisten markkinatoimijoiden suorituskyvyillä, ei julkishallinnon toimesta.